

¡BOMBA!

El valor jamás se expatria,
ni en la más oscura hora;
por valor también se llora
a quien murió por la Patria.

K'intsil

Martes 24 de febrero de 2026

CAMPECHE · YUCATÁN · QUINTANA ROO · AÑO 11 · NÚMERO 2670 · www.lajornadamaya.mx

U jach ayik'alo'ob Méxicoe' tu ka'atéenkunsaj u taak'ino'ob tu jo'olaj chéen jo'op'éel ja'abo'ob

Oochel Reuters

Taak'in ti'alinta'an tumen méxicoil milmiyoonaryoilo'obe' ka'atéenchaj tu jo'olaj jo'op'éel ja'abo'ob, ba'ale' lelo' ma' tumen tu meyajto'obi'. J-úuch yóok'olal modeelo ekoonomíiko' ma' keet yaniki', tumen ti'al u béeytale', k'aabéet u seten meyaj ya'abach máako'ob, yéetel yóok'olal le rekursos yaan tu lu'umil Méxicoe'. Kex beyo', u yutsil ba'alo'obe' ma' ti' ya'abach máak ku k'uchuli', beey úuchik u ya'alik Oxfam Méxicoe'. Beey túuno', u páata'al paachil máak tu lu'umil Méxicoe' ma' jump'éel ba'al chéen beey u yúuchulo', mix xan tu juunali'. Lelo' beyo' tumen beey u je'ets'el ka úuchuko', tu ya'alaj mola'ay.

Oxfam Méxicoe', múuch'kabil táaka'an ti' uláak' noj péektsil ti' yóok'ol kaab ti'al u xu'ulsa'al xma' keet kuxtali', tu'ux xan táakpaja'an uláak' 80 noj lu'umo'ob. Mola'aye' tu ya'alaj milmiyoonarioil máako'obe' ku náajal lalaj súutuk ba'ale' tumen ku máano'ob yóok'ok óotsilil yéetel u chi'ichnakil ya'abach máak.

Ichil u ja'abil 1996 yéetel 2025, taak'in u náajalmaj Carlos Slime', leti'e' wiinik maas jach ayik'al tu lu'umil Méxicoe' yéetel América Latina beyxan Caribe', maanal waxaktéen úuchik u ya'abta'al, ts'o'oke' u taak'inil milmiyoonaryoil máako'obe' ya'abachaj 4.2 u téenal, ka'alikil u kaajil Méxicoe' mix sikieraa béeychaj u ka'atéenchajali'.

Beey túuno', u páatal ayik'alil tu k'ab chéen ichil junchan p'íit máako'obe', ku ketkubáaj yéetel le 18.8 miyoonesil máako'ob mina'an mixba'al t'a'aj u jaantej; 38.5 miyoonesil máako'ob óotsil bix kuxlik wa u náajalo'obe' ma' tu chukik tu jach p'íitil k'aabéet ti'al u yutsil yantalo'ob, yéetel le 21 miyoonesil ko'olel chúuka'an u yoorail u meyajto'ob ti'al u kaláantiko'ob wa máax ts'o'oke' ma'atech u bo'ota'al.

"Tumen ma' keet yanik ba'ali', ma' xan tu páajtal u chéejsa'al óotsil kuxtali' ich kaaj, beyxan ma' keet u yantal ba'al ti' máaki', mix xan táan u béeytal u yaktáanta'al talamilo'ob ku taal yéetel kaambio klimaatikoi'", tu ya'alaj Oxfam Méxicoe'.